

Аналіз методів оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства

Свіщ О.О., здобувач, Харківський національний університет міського господарства

Збільшення кількості чинників ризику в підприємницькій діяльності і потреба у зменшенні впливу різноманітних зовнішніх і внутрішніх загроз на функціонування підприємства зумовлює необхідність формування системи забезпечення його фінансово-економічної безпеки та оцінки рівня останньої.

Проведений аналіз методів оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, наведених у науковій літературі, дозволив виділити такі основні підходи.

Індикаторний підхід полягає в порівнянні фактичних значень показників фінансово-економічної безпеки з пороговими значеннями її індикаторів. За такого підходу найвищий рівень фінансово-економічної безпеки підприємства досягається за умови, якщо вся сукупність індикаторів знаходиться в межах порогових значень, а порогове значення кожного індикатора досягається не в ущерб іншим.

Аналіз літературних джерел показав, що для оцінки стану фінансово-економічної безпеки підприємства найбільше використовуються наступні показники: ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості, рентабельності, оцінки прогнозу банкрутства.

Розпорошеність показників, якими оцінюється економічна надійність підприємства, значно ускладнює процес прийняття рішення щодо оцінки стану фінансово-економічної безпеки підприємства. Це обумовлює бажання підприємств для оцінки стану фінансово-економічної безпеки використовувати один критерій. В якості такого критерію може бути обраний один із одиничних показників, вказаних вище, або узагальнюючий показник, який складається із декількох одиничних показників. Так, Н.А. Гринюк пропонує використовувати в якості такого індикатора показник запасу фінансової міцності підприємства.

Ресурсно-функціональний підхід полягає у визначенні часткового функціонального критерію в розрізі окремих функціональних складових фінансово-економічної безпеки. Його розраховують як відношення сукупного упередженого збитку (отриманої вигоди) за окремою складовою фінансово-економічної безпеки підприємства до суми витрат, пов'язаних з реалізацією заходів по упередженню збитків від впливу негативних явищ та вартості понесеного збитку, який не вдалося упередити. Чим вище значення цього показника, тим більше вигоди від здійснених заходів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки окремої функціональної складової підприємства.

Сукупний критерій фінансово-економічної безпеки розраховують як середньозважену величину часткового функціонального критерію фінансово-економічної безпеки на питому вагу значимості впливу цієї функціональної складової на стан фінансово-економічної безпеки підприємства в цілому.

Останнім часом поширення набув третій підхід до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки. Він передбачає реалізацію наступних етапів:

Етап 1. Формується перелік показників за кожною функціональною складовою фінансово-економічної безпеки.

Етап 2. Встановлюються експертним шляхом вагові значення впливу окремих показників на результат уживаних заходів щодо безпеки в розрізі окремих функціональних складових фінансово-економічної безпеки.

Етап 3. Здійснюється визначення часткового інтегрального показника за кожною функціональною складовою фінансово-економічної безпеки. Єрмошенко М.М., Горячева К.С. пропонують знаходити частковий інтегральний показник як середньозважену суму добутків значення окремого індикатора на питому вагу його впливу у складі відповідної групи індикаторів. В той же час Гнилицька Л.В. розраховує частковий інтегральний показник як середньозважену суму добутків значення окремого індикатора, визначеного у балах, що характеризує його відповідність граничному значенню, на питому вагу його впливу у складі відповідної групи індикаторів.

Етап 4. Визначається узагальнений критерій оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки як сума добутків часткових інтегральних показників за кожною функціональною складовою фінансово-економічної безпеки на питому вагу значимості цієї складової.

Аналіз методичних підходів до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства показав, що питання вибору критеріїв оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства, системи показників, що її характеризують, і самих методичних підходів до визначення рівня фінансово-економічної безпеки є дискусійним і потребує подальшого вирішення.